

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 12

Fylke: Nord-Trøndelag

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Bymdal

Emne: Gamal engkultur

Bygdelag:

Oppskr. av: Anton Strugstad

Gard:

(adresse): Box 63. Steinkjer.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

- 1) Eng og utslätter. Her nytta dei Eng og sløtting. Ekke er kjend her. Ekke hadde fyr vore åker. Høiet på ekke kalla dei ekkerhøi og fra utslätten vakkivi. Kjenner ikkje nokon annan skitnad enn at dei finaste vart køyrd på stalletmen og vart kalla hesthøg og dei apovarte på gjøstammen og kallast kullhøg. Vakkhøg vart brukka som for bit sawane. Langvoslätter og stultvoslätter har ein ikkje høyrd. Men dei som hadde myrslätt brukka ein lang lja. Der det var vandt å slå brukka dei ein sluttare lja.
- 2) Rydding. Det vart no og då ryddja bort tre og kratt som vart brend. Nokka oska bit gjødsel vart det ikkje - Kun der dungen var brend. På eng vart dei små steinar leke når dei pløygde. Dei store steinar som låg til mein for drifpa vart skotne sund med bergkrutt og køyrd vekk.
- 3) Mossvakkren eng. For å få bort mosen måtte ein freiste å sne om engene. Det vart då sådd bygg og gjødsle. Nokka grasfri var det ikkje å få teydet.

men det var dei som soga saman
høyfrikt på fjøslemmen og sådde på åkeren.
Men det ble da allslags gras og kallingst
villfrø. Første året var det oftest tynt
grasvekst, men kom seg utrolig andre
og tredje året så det var tykk grasvekst.
4) Myr og vassmyr eng. Det var freista med
å baka grøfter der dei la ned trevirket
(roer) i grøftbotnen for dei la alt. Disse
grøfter trakk utvask vatnet inn til
dei til slutt var for tett. Vatning av
eng var ikke brukta her.

5) Eng og utslatter var ikke gjødsla
med vintergjødsla

6) — — —

7) Har ikke vare vanlig å setja husa
slik at engstykket fekk nyta god
av lun-sigt

8) Harde det at eng var gjødsla så
nyttå ein dei same reid skaper som
ved åker gjødsla. Det var helst
om våren dei spreidde denne
gjødsla.

9) Husdyra beita både eng og utslatter.
Den viktigaste grunnen var skort
på høy til inneforing. Beitinga var
også til bakt for enga. Alle eng-
stykket var beita om hausten.
Om våren var dei finaste ekser
ikke beita. På dei ekser som var
beita om våren var grasvoksten
svak så desse måtte ein slå
sist i slottanna. Det var ofte tukt
i botnen men ikke nokon høy
grasvokster.

- 10) Engbeiting er ikkje gått or bruk. Nå i dei siste 20-30 åra legg ein ut nokre staker til beite heile sumaren. Neste år skifter ein over til eit nytt ~~stykke~~ og det som er beitet vert oppløyst.
- 11) Gjødsla som dyra ka etter seg på engbeite var jamna ubrukt, men så vidt ein veit var det ikkje brukta noka særskilt reidskap. Dei hjelpte seg med dei vanlege gjødselredskaper. Fyrr den no brukte gjødselgaffel kom i bruk, var gjødgaffelen av tre. Dei fire klørne var på spissen skadd med jernbeslag. Ellst var heile gaffelen av tre.
- 12) Til overnatting for krøtera brukta dei somar fjøs. Her var desse fjøsa bygd så nær innjord at gjødsla stunde kvegrast på eng.
- 13) Innhegning til krøtera var ikkje brukta her den tid dei gjekk på beite.
- 14) Grindgang eller kvier var ikkje brukta her.
- 15) Noka særskilt tiltak for å halda bjørn og varg borte frå krøtera var ikkje gjort. Dei skremde varg ved heging og kom bjørn var han skremd på anna vis. Var han nedan ei li, ka dei kuppelstein inni eit stort kar og reulla iver medover lia.
- 16) Sau fjøs på liene ukjent her.

19) Tvi eller keve,

Når eg ser dei orda Tvar Rosen
har førd opp i ordboke si kan
nemnest at det ein tes kallar
"gjilrumm" - der krøtera står når
dei kjem heim frå beite - har
eg på fleire stader høyrd nevnd
"Strumen".

20) Inngjerd slåttemark på setra
har ein ikkje anna navn på her
enn søtervollur. Det er no
helt slutt med stølslåtten.

21) Tunga var ikkje gjødsla med
andre ting enn husdyrgjødsel

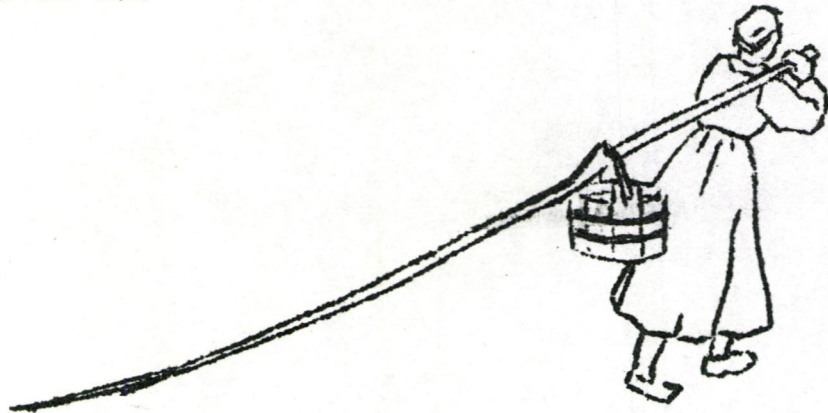
Nord-Trøndelag.
Vgndal.

NORSK ETNOLOGISK GRANSNING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampa over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Ad. Vannbæring. Her hugsar ingen at det er
bore vassleitte på lang stong.
Her brukta dei barehants. (Løilhandk.)

Ad nr. 12. Fins ingen opplysning om at det er
bruka fiskebein og fiskehovud til brensel.
Kumøkk heller ikkje.

Antar Skarstad